

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μάριος Πλωρίτης
Νέοι, ναρκωτικά, βία

Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί σχετικά λιγότερο, είναι το πρόβλημα που βρίσκεται μέσα στο σπίτι μας: το πρόβλημα των παιδιών μας. Όχι πως οι ελληνο-γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους. Αλλά, πολλοί τους, πληρώνοντας γι' αυτές, πιστεύουν πως έκαναν το χρέος τους απέναντι στα παιδιά, νανουρίζουν τη συνείδησή τους και τελεία και παύλα. Μόνο που τα αληθινά προβλήματα αρχίζουν ακριβώς μετά τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια.

Μάρτυρας, τα στοιχεία που κοινολογήθηκαν τις προάλλες (17.12.1999) στο συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με θέμα «Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα. Έρευνα-παρέμβαση», και που δείχνουν τρομαχτική έξαρση της χρήσης ναρκωτικών από μαθητές και της άσκησης βίας σε έμψυχα και άψυχα:

Μέσα σε πέντε μόλις χρόνια (1993-98), η χρήση ναρκωτικών (κάνναβης, αμφεταμίνης, LSD, «έκστασης») από μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων αυξήθηκε από 6% σε 14%. Ενώ το 63% των μαθητών έχει πάρει μέρος σε πράξεις βανδαλισμού μέσα ή έξω απ' το σχολείο... το 47% έχει δεχθεί επιθέσεις ή απειλές επίθεσης από έναν ή περισσότερους συνομηλίκους τους... το 9% έχει χτυπήσει άτομα έξω απ' το σχολείο... και το 7,1% ανήκει σε κάποια οργανωμένη ομάδα **παραβατικής** δράσης... Μ' άλλα λόγια, ένα μέρος της νεολαίας μας, διόλου ευκαταφρόνητο, απ' τη μια ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες κι απ' την άλλη «εκτονώνεται» με πράξεις ζημιογόνες για τους άλλους...

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες –και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους– που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος «κοινός νους». Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο «κοσμοπολίτικη ζωή», με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρά η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η «επαρχιώτικη» Ελλάδα, με τις **προλήψεις** και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν –όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ– «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι, /που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου».

Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η «ανοιχτή» κοινωνία της «αφθονίας» περικλείει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες.

Η «αφθονία» γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

Η «ανοιχτή κοινωνία» και οι «περισσότερες ευκαιρίες» μεταφράζονται, κατά κανόνα, σε κλειστές πόρτες και σε εμπαιγμούς...

Η αποτίναξη των απαγορεύσεων και της καταπίεσης ισοσταθμίζεται με ρήξη των «δεσμών αίματος» (που δεν είναι δα και «δεσμά») και με ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας –όχι εξαιτίας των νεότερων μελών της...

Η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων τις υποβαθμίζει, πολλές φορές, σε ανούσια σαρκική επαφή, και η ελευθερία κίνησης και **ψυχαγωγίας** τούς κάνει έρμαια των εμπόρων «τεχνητών παραδείσων»...

Οι πολλαπλάσιες προσβάσεις σε πλατύτερη μόρφωση, στομώνεται απ' την κακομοιριά και την παπαγαλία της ελληνικής εκπαίδευσης, ενώ η «ιλιγγιώδης **τελειοποίηση** της τεχνολογίας» με τα ΜΜΕ και τα Διαδίκτυα, μετατρέπει τους χρήστες τους σε «βίδες» τους και τους απομονώνει απ' τον γύρω κόσμο...

Ο «κοσμοπολιτισμός» και η ακαριαία επικοινωνία με τα εκτός των τειχών μας, παίρνει μορφή πιθηκισμού (ξένων μοντέλων και ηθών (που σπάνια είναι τα καλύτερα) και φτάνει σε μιάν άλλη ξενική κατοχή, χειρότερη απ' την στρατιωτική, επειδή είναι εκούσια...

Όλα αυτά –που κανένας δεν τ' αγνοεί– ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα οδυνηρό αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους κι απ' όλα και, προπάντων, απ' τους εαυτούς τους.

Νιώθουν ανήμποροι μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... ματαιόπονοι στα γρανάζια μιας στείρας παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της **ανεργίας**... ανδρείκελα θαυματοουργών μηχανών, που βαθαίνουν τη μοναξιά τους...

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότερο προσώπιο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότερο τοιούτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα, τις απογοητεύσεις, την πνιγμονή: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες «γοητείες».

Συζητώντας, χρόνια τώρα, με νέους του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, άκουγα πως παίρνοντας τη «δόση» τους, «ένιωθαν να σηκώνονται πάνω απ' τη γη», να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και, αυτή την πλασματική «δύναμη», τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς – εκπαιδευμένοι ήδη από την γύρω τους βιοτική βία, που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες, μαζί με αμέτρητες ταινίες, όπου οι πάντες «βιάζουν» τους πάντες, όπου πυρπολούνται και αφανίζονται τα πάντα, εκτός απ' τον Ένα, τον «σταρ» που, επιπλέον, κερδίζει και το «κορίτσι». Τέτοιοι «σούπερμεν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και, επιπλέον, δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους «ξεγέλασαν» και όσα δεν απόχτησαν...

Αυτό το πλέγμα απογοητεύσεων, ψευδαισθήσεων, εκδίκησης, κενού, γεμίζει τις έρευνες και τις στατιστικές.

Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αλλά αυτοί δεν γίνονται «σταρ» στις μικρές οθόνες και στα «παράθυρα». Απλώς προσπαθούν να είναι «έτοιμοι και ώριμοι». Και, αυτό, είναι το καλύτερο «Millennium»...

Από την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετραδίο σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο.
 - α. Οι ελληνο–γονείς δεν νοιάζονται για τη διαβίωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία των βλαστών τους.
 - β. Ένα μέρος της νεολαίας, ευκαταφρόνητο, ναρκώνεται με παραισθησιογόνες ουσίες.
 - γ. Πάμπολλοι ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες και επαναπαύονται.
 - δ. Το ανεμοσκόρπισμα της οικογένειας γίνεται εξαιτίας των νεότερων μελών της.
 - ε. Η τεχνολογία απομονώνει τους χρήστες της από τον γύρω κόσμο.

Μονάδες 10

2. «Δεν χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν αλώβητα και πασχίζουν, μ' όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν μια υγιή ζωή, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει». Ποιά θέση διατυπώνει ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα;

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. α. Να δώσετε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο.

Μονάδες 5

- β. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην παρακάτω παράγραφο: «Εκείνο που, φοβάμαι, μας απασχολεί ... και τα χαρτζιλίκια».

Μονάδες 5

2. α. **Παραβατική – προλήψεις – ψυχαγωγία – τελειοποίηση– ανεργίας:** Να βρείτε και να γράψετε σε ποια συνθετικά μέρη χωρίζονται οι παραπάνω λέξεις. Επίσης για καθεμιά από τις λέξεις αυτές να δώσετε μία σύνθετη που να έχει το ίδιο δεύτερο συνθετικό.

Μονάδες 5

- β. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παρακάτω παραγράφου: «Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται ... εγώ με το σπαθί μου». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου, σε 120 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Ο συγγραφέας αναφέρει, ότι ένα μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.

α. Πού οφείλεται η παραβατική αυτή συμπεριφορά των νέων;

β. Ποιοί μηχανισμοί άμυνας μπορούν να ενεργοποιηθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας;

Υποθέστε ότι θα εκφωνήσετε το κείμενό σας σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου σας με θέμα «Νεανική παραβατικότητα» (450 – 500 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1.

α. → Λ, β. → Λ, γ. → Σ, δ. → Λ, ε. → Σ

2. Ο συγγραφέας στο παραπάνω απόσπασμα πιστεύει ότι τα περισσότερα παιδιά δεν πλήττονται από τον κίνδυνο των ναρκωτικών, αλλά τον αντιμετωπίζουν. Παλεύοντας με τις αντιξοότητες της κοινωνίας προσπαθούν να δώσουν στη ζωή τους ποιότητα και να εκμεταλλευτούν τα αγαθά που μπορούν να κερδίσουν απ' αυτή. Δεν θέλουν να την κάνουν στείρα, αλλά γόνιμη και δημιουργική. Με άλλα λόγια επιθυμούν η παρουσία τους σ' αυτόν τον κόσμο να μην είναι απλά ύπαρξη, αλλά να συζητηθεί από τους συνανθρώπους τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.α. "Τα ναρκωτικά, η βία και οι επιπτώσεις τους στη νεολαία".
ή "Η κατάπτωση της σημερινής νεολαίας".
ή "Τα ναρκωτικά: Ένα φλέγον ζήτημα της εποχής μας".

1.β. "Μια λανθασμένη εκτίμηση των Ελλήνων γονιών".

2.α. παραβατική: παρά + βαίνω / συμβατικός
προλήψεις: προ + λαμβάνω / κατάληψη
ψυχαγωγία: ψυχή + άγω / συναγωγή
τελειοποίηση: τέλειος + ποιώ / ωραιοποίηση
ανεργίας: αστερητικό + έργο / σύνεργος

2.β. Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι σύγκριση-αντίθεση, γιατί συγκρίνεται "η εποχή μας" με τη "μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα".

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Ο συγγραφέας στην αρχή του κειμένου αναφέρει ένα βασικό λάθος των Ελλήνων γονιών, το ότι πιστεύουν πως έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους προς τα παιδιά τους πληρώνοντας τα δίδακτρα και τα χαρτζιλίκια τους. Αληθινά προβλήματα των νέων θεωρεί την χρήση των ναρκωτικών και της βίας, τα οποία, σύμφωνα με στατιστικές έχουν φτάσει σε υψηλά ποσοστά. Πιστεύει πως σφάλουν όσοι χωρίς σκέψη ρίχνουν την ευθύνη στους νέους. Αληθινές αιτίες θεωρεί άλλες: Την κοινωνία της αφθονίας, τη διάλυση των οικογενειών, την υποβάθμιση των ερωτικών σχέσεων, την πρόοδο της τεχνολογίας και τον «κοσμοπολιτισμό». Οι νέοι απογοητεύονται από όλα αυτά, οι «μεγάλοι» δεν τους βοηθούν κι έτσι καταφεύγουν στα ναρκωτικά, που τους γεμίζουν ευχάριστες ψευδαισθήσεις. Το κείμενο κλείνει με την πεποίθηση του συγγραφέα πως οι περισσότεροι νέοι δεν επηρεάζονται από τα παραπάνω, αλλά βέβαια αυτοί δεν είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

2. Δεδομένο: Μέρος της νεολαίας εμφανίζει παραβατική συμπεριφορά, κυρίως με πράξεις βίας και χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Ζητούμενα: (α) Αίτια αυτής της συμπεριφοράς.
(β) Τρόποι αντιμετώπισης αυτής της συμπεριφοράς.

Πρόλογος: Προσφώνηση.
Ανάπτυξη του δεδομένου.
Συνοπτική παρουσίαση των ζητούμενων.

Κύριο μέρος:

- άτομο
 - χαμηλό πνευματικό επίπεδο
 - αδιαφορία για ό,τι συμβαίνει γύρω του
 - ανασφάλειες, ψυχολογικά προβλήματα
- (α) Αίτια
 - θεσμοί - φορείς
 - ΜΜΕ: προπαγάνδα, προβολή αρνητικών προτύπων
 - Οικογένεια: κρίση θεσμού, χάσμα γενεών
 - Πολιτεία: αναξιοκρατία, ασυνέπεια λόγων και έργων, έλλειψη ευκαιριών στους πολίτες
 - κοινωνία
 - τεχνοκρατική αντίληψη, ψυχρή εκλογίκευση των πάντων
 - πολυπλοκότητα κοινωνιών (γρήγοροι ρυθμοί, καταγισμός μηνυμάτων)
 - αστικοποίηση: ανωνυμία, μαζοποίηση, καλλιέργεια επιθετικότητας, αποξένωση

- άτομο
 - κατάλληλη παιδεία, κριτική σκέψη
 - κοινωνική συνείδηση, ωριμότητα
 - καλλιέργεια πολύπλευρων ενδιαφερόντων
 - δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου
- (β) Τρόποι αντιμετώπισης
 - υπεύθυνη αγωγή από
 - οικογένεια
 - σχολείο
 - ΜΜΕ
 - Πολιτεία
 - κοινωνία
 - ισόρροπη ανάπτυξη ηθικοπνευματικού και υλικοτεχνικού πολιτισμού
 - οικολογική συνείδηση

Επίλογος:

Ανακεφαλαίωση – Συμπέρασμα.
Ευχή.
Αποφώνηση.